

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 6/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen Akatemiasta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 22 päivänä huhtikuuta 2014 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi Suomen Akatemiasta annetun lain muuttamisesta (HE 25/2014 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Eerikki Nurmi ja opetusneuvos Erja Heikkinen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- alivaltiosihteeri Timo Lankinen, valtioneuvoston kanslia
- pääjohtaja Heikki Mannila, Suomen Akatemia
- rehtori Perttu Vartiainen, Itä-Suomen yliopisto
- tutkimusjohtaja Sinikka Eskelinen, Oulun yliopisto

- johtaja Ilona Lundström, Tekes — teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus
- toiminnanjohtaja Jorma Virkkala, Professoriliitto
- puheenjohtaja Ritva Helle, Suomen Akatemian Henkilökuntayhdistys r.y. SAHY
- vararehtori Anna Mauranten, Suomen yliopistot UNIFI ry
- varapuheenjohtaja Ulla Aatsinki, Tieteentekijöiden liitto
- professori, ylijohtaja Jarkko Koskinen, Tutkimuslaitosten johtajien neuvosto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Valtion taloudellinen tutkimuskeskus (VATT)
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö, JUKO
- Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- Palkansaajajärjestö Pardia.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Suomen Akatemiasta annettua lakia. Muutoksia ehdotetaan Suomen Akatemian hallintovirastoa, hallitusta, hallituksen tehtäviä ja akateemikon arvonimeä koskeviin pykäliin. Lakiin esitetään lisättäviksi säännökset Suomen Akatemian yhtey-

teen perustettavasta strategisen tutkimuksen neuvostosta ja Akatemian tutkimusinfrastruktuurikomiteasta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2014.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Yleistä

Käsittelyssä oleva hallituksen esitys perustuu suurelta osin Suomen Akatemiasta vuonna 2013 tehtyyn kansainväliseen arviointiin, asiantuntijaryhmän ehdotukseen valtion tutkimuslaitosten uudistamiseksi ja samaa asiaa koskevaan valtioneuvoston periaatepäätökseen 5.9.2013.

Esityksen keskeisiä kohtia ovat Suomen Akatemian hallituksen kokoonpanoon ja tehtäviin ehdotetut muutokset, strategisen tutkimuksen neuvoston ja infrastruktuurikomitean perustaminen sekä akateemikoiden enimmäismäärän kasvattaminen. Sivistysvaliokunta pitää ehdotettuja muutoksia hyvinä ja kannatettavina.

Infrastruktuurikomitean ja yleensä valtion infrastruktuuripolitiikan osalta valiokunta viittaa valtion talousarvioesityksestä vuodelle 2014 valtiovarainvaliokunnalle antamaansa lausuntoon SiVL 18/2013 vp — HE 112/2013 vp, jossa valiokunta piti välttämättömänä, että päivitetäessä kansallista tutkimusinfrastruktuurien tiekarttaa vuonna 2014 infrastruktuuripolitiikka linjataan maamme yleisen tiedepolitiikan linjausten ja painopisteiden mukaisesti. Valiokunta korostaa edelleen, että toteutettaessa infrastruktuuri-investointeja ne toteutetaan siten, että ne hyödyttävät mahdollisimman laajasti ja vaikuttavasti kotimaista korkean tason tutkimusta.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on laajasti kiinnitetty huomiota toisaalta tieteen tilaan ja vapauteen ja toisaalta tieteellisen tutkimuksen rahoituksen heikkenemiseen kokonaisuudessaan. Valiokunta korostaa, että korkeakoulutuksella ja tieteellisellä tutkimuksella on keskeinen merkitys maamme tulevaisuudelle, sen kansalaisten hyvinvoinnille ja kestäväälle kasvulle. Korkeatasoinen perustutkimus ja opetus, soveltava tutkimus ja innovaatiotoiminta hyödyttävät kaikki toisiaan. Jos jokin näistä ei toimi, muutkin kokonaisuuden osat kärsivät.

Tutkimuksen kokonaisrahoituksen tason osalta valiokunta viittaa lausuntoonsa valtiovarain-

valiokunnalle valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmaksi vuosille 2015—2018 (SiVL 4/2014 vp — VNS 4/2014 vp). Valiokunta totesi muun muassa, että kaikkien hallinnonalojen on osallistuttava sopeutustoimiin ja että säästöjä on valtiontalouden kannalta välttämätöntä tehdä. Sivistysvaliokunta korostaa, että valtiontalouden heikko nykytila sanelee reunaehdot myös käsittelyssä olevan hallituksen esityksen toteuttamistavoille.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Strateginen tutkimus

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan poliittiset päätöksentekijät ovat maailmanlaajuisesti tunnistaneet tarpeen tukeutua tutkittuun tietoon ja näin tunnustaneet tutkimustiedon tarpeellisuuden päätöksenteon pohjana ja tukena. Strategisen tutkimuksen tehtävänä on tuoda päätöksentekijöille eväitä säilyttää pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta Suomessakin sekä osaltaan myötävaikuttaa Suomen osaamis pohjaisen kilpailukyvyyn parantamiseen. Strategisessa tutkimuksessa päätöksentekijöiden roolia vahvistetaan ratkaistavien ongelmien määrittelyn myötä. Sivistysvaliokunta kannattaa strategisen tutkimuksen neuvoston tieteelliseen asiantuntemukseen perustuvan uuden tutkimuksen suuntaamis- ja rahoitusvälineen luomista.

Strategiseen tutkimukseen tarvittava rahoitus kootaan valtion tutkimuslaitoksilta, Suomen Akatemialta ja Tekesiltä. Strategisen tutkimuksen rahoitusvälineellä on käytettävissä 16 milj. euroa vuonna 2015, 40 milj. euroa vuonna 2016 ja 57 milj. euroa vuonna 2017. Uuteen rahoitusvälineeseen käytettävä rahoitus on noin 3 % suomalaisesta julkisesta tutkimusrahoituksesta vuodessa.

Valiokunta korostaa, että Suomen Akatemian keskeinen rooli tieteellisen tutkimuksen rahoittajana tulee säilymään, sillä tieteellisten toimikuntien rahoittaman tutkimuksen järjestelyihin ei esitetä muutoksia. Tieteellisten toimikuntien kautta myönnettävä rahoitus on noin kuusinkertainen verrattuna strategisen tutkimuksen neuvoston myöntämään rahoitukseen.

Strategista tutkimusta koskevan uudistuksen keskiössä on tutkimuksen aihepiirien eli teemojen ja painopisteiden määrittely hyvin yleisellä tasolla valtioneuvostossa. Aiheita asettaessa mietitään myös aihepiirien yhteiskunnallista merkittävyyttä päätöksenteon näkökulmasta. Tutkijakunnalle tämä on yksi lisäulottuvuus ja haaste, kun arvioidaan kilpaillun tutkimuksen tieteellisten tulosten soveltamista ja monipuolista hyödyntämistä. Valiokunta korostaa, että onnistuessaan uudistus voi merkittävästi lisätä tieteellisen tutkimuksen hyödyntämistä poliittisessa päätöksenteossa ja yleisemminkin parantaa tieteen ja politiikan välistä tärkeää vuoropuhelua kaiken julkisen tutkimustiedon osalta.

Valiokunta muistuttaa, että muiden tahojen määrittelemien kysymyksenasettelujen tutkiminen ei ole tutkijakunnalle vierasta, sillä tutkijat tekevät tilaus- ja palvelututkimusta, viranomais-tehtäviä ja tutkijaksi kouluttautuessaan opinnäytteitä yliopiston ulkopuolisten organisaatioiden aiheista. Julkiset tutkimusrahoittajat rahoittavat tälläkin hetkellä tutkimusta, josta on saatu tieteellisten läpimurtojen ohella sovellettavaa tai hyödynnettävää tietoa.

Sivistysvaliokunta korostaa sitä valtioneuvoston periaatepäätöksessään tekemää erittäin tärkeää linjausta, että valtioneuvosto tai sen ministeriöt eivät osallistu strategisen tutkimuksen rahoituksen osoittamiseen yksittäisille tutkimushankkeille tai -ohjelmille. Rahoitettavien tutkimusten valintaa varten perustetaan strategisen tutkimuksen neuvosto Suomen Akatemian yhteyteen.

Valiokunta pitää myös erittäin tärkeänä, että strategisen tutkimuksen rahoitusvälinettä ja siihen liittyviä tutkimuksen suuntaamisen toimintamekanismeja ei sekoiteta valtioneuvoston kansliaan kerättävään rahoitukseen, jota käyte-

tään ministeriöiden välittömien tietotarpeiden tutkimus-, arviointi- ja selvitystoimintaan.

Strategisen tutkimuksen aihevalinnat

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on erityistä huomiota kiinnitetty strategisen tutkimuksen aihepiirien valintaan. Valtioneuvosto päättäisi esittelystä vuosittain strategisen tutkimuksen teema-alueista ja painopisteistä.

Ensimmäisen esityksen strategisen tutkimuksen teemoista tekee strategisen tutkimuksen neuvosto, joka hallituksen esityksen mukaan koostuu valtaosin tieteellisesti ansioituneista henkilöistä. Strategisen tutkimuksen neuvoston teema-alue- ja painopiste-esityksen pohjalta valtioneuvoston kanslian koordinoimassa teemojen asettamisprosessissa kuullaan niin tutkimus- asiantuntijoita kuin tutkimus- ja innovaationeuvostoakin. Valtioneuvoston tehtävänä on tunnistaa teemat, joihin liittyy yhteiskunnallisessa päätöksenteossa hankalasti ratkottavissa olevia kysymyksiä.

Sivistysvaliokunnan saaman selvityksen mukaan strategisen tutkimuksen rahoitusvälineellä rahoitettaviksi valittavat aihepiirit tulevat olemaan niin laajoja, että mitä todennäköisimmin teemojen alle osuu jo nyt merkittävä osa suomalaisesta korkeatasoisesta ja yhteiskunnallisesti varteentotettavasta tutkimuksesta. Teema-alueet määritellään valtioneuvostossa niin, että rahoitusta hakeville jää täysi vapaus suunnitella mahdollinen rahoitushakemuksensa tutkimuksen lähtökohdista. Valtioneuvosto ei osallistu varsinaiseen hankevalintaan tai rahoituspäätösten tekemiseen.

Tutkimusta varten koottava rahoitus mahdollistaa monivuotisten, esimerkiksi 3–6 vuotisten, hankkeiden rahoittamisen, mikä osaltaan tuo pitkäjänteisyyttä ja vakautta projektien suuntaamiseen ja toteutukseen. Valiokunta korostaa, että vaikka teemoja tarkastellaan vuosittain, niihin osoitettava rahoitus tulee olemaan pidempikestoista kuin julkisen tutkimuksen rahoitus on tyypillisesti ollut.

Sivistysvaliokunta pitää erittäin tärkeänä, että strategisen tutkimuksen neuvostossa teema- ja

painopiste-ehtotuksia laadittaessa ja valtioneuvostossa niistä päätettäessä kuullaan hallituksen esityksen esittämällä tavalla laajasti tieteellistä asiantuntemusta. Tämä edistää osaltaan nykyään välttämätöntä avointa dialogia tutkijoiden ja poliittisten päättäjien kesken, takaa strategiseen tutkimukseen liittyvän päätöksenteon läpinäkyvyyden ja uskottavuuden sekä varmistaa uudistuksen yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden.

Neuvoston asema ja kokoonpano

Asiantuntijakuulemisissa on kiinnitetty erityistä huomiota strategisen tutkimuksen neuvoston jäsenten valintaan. Sivistysvaliokunta kannattaa hallituksen esityksessä ehdotettuja valintaperusteita. Ne tarkoittavat että uudessa neuvostossa vähintään puolet jäsenistä on ansioituneita tutkijoita ja vähintään puolella jäsenistä on kokemusta tutkimuksen tulosten soveltamisesta tai hyödyntämisestä (tutkimuksen käyttäjät), mikä tarkoittaa, että osan jäsenistä on täytettävä kaikki nämä vaatimukset (perusteluissa mainittu kaksosienemmistö). Lisäksi neuvostossa tulee olla kokemusta laajoista hallinnon tai elinkeino- ja muun työelämän taikka tutkimuksen muutosten johtamisesta. Valinnassa on tämän jaottelun lisäksi otettava huomioon vain tasa-arvolaissa säädetty kiintiöperiaate.

Sivistysvaliokunta korostaa avoimuutta ja monipuolista harkintaa strategisen tutkimuksen neuvoston jäsenten valinnassa. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että jäseniä valittaessa tullaan pyytämään laaja-alaisesti esityksiä keskeisiltä toimijoilta, kuten korkeakouluilta, tutkimuslaitoksilta, ministeriöiltä ja työelämän muilta edustajilta. Valiokunta toteaa, että tutkimuksen teema- ja painopiste-ehdotusten lisäksi neuvosto käyttää julkista valtaa muun muassa, kun se päättää tuettavien tutkimushankkeiden valinnasta yhteiskunnallisen merkityksen, vaikuttavuuden ja tutkimuksen laadun perusteella. Neuvoston jäsenten valinnassa ja neuvoston kaikessa toiminnassa on korostettava toiminnan luotettavuutta ja sen julkista uskottavuutta.

Sivistysvaliokunta pitää kannatettavana sitä, että tieteellisten toimikuntien, strategisen tutkimuksen neuvoston ja tutkimusinfrastruktuurikomitean keskinäinen samanarvoisuus toteutuu elinten puheenjohtajien läsnäolo- ja puheoikeuden kautta Suomen Akatemian hallituksessa. Valtasuhteiltaan elimet ovat näin suhteessa Suomen Akatemian kokonaisuuteen yhdenvertaisia. Tämän vuoksi valiokunta pitää perusteltuna, että strategisen tutkimuksen neuvoston nimittämiseen on esitetty vastaavaa järjestelyä kuin on voimassa Suomen Akatemian tieteellisten toimikuntien ja Akatemian hallituksen osalta.

Strategisen tutkimuksen neuvosto on ehdotettu luotavaksi Suomen Akatemian yhteyteen niin, että sen Suomen Akatemiasta saama tuki ja synergiaetu ovat mahdollisimman suuret. Esimerkiksi valmiit tilat, avustava henkilöstö ja tutkimushankkeiden arviointiin liittyvä sekä muu tutkimusmaailman tuntemus luovat uskottavat puitteet toiminnan käynnistämiseksi. Sivistysvaliokunta pitää kannatettavana ehdotettua organisaatoratkaisua, joka rakentuu Suomen Akatemian olemassa olevan hallintorakenteen varaan. Valiokunta pitää tärkeänä, että uuden tutkimuksen rahoitusvälineen hallinnollisten prosessien luomisessa kiinnitetään erityistä huomiota toiminnan sujuvuuteen ja olemassa olevien resursien käyttöön siten, että uuden rahoitusvälineen hallinnointiin tarvittavat lisäresurssit minimoidaan ja että vältetään haku- ja päätösprosessien turhaa byrokratisoitumista.

Uudistuksen tavoitteet — uudet mahdollisuudet

Sivistysvaliokunta painottaa erityisesti strategiaan tutkimukseen liittyviä mahdollisuuksia uusiin tieteellisen tutkimuksen suuntauksiin maassamme. Uudistus siirtää tutkimusvaroja eri ministeriöiden alaisista tutkimuslaitoksista kootusti strategisen tutkimuksen neuvoston käyttöön. Kilpailutuksen kautta rahoitus ohjautuu hankkeille, joiden tieteellisiä ansioita arvioidaan ja verrataan laajasti kilpailevien hankkeiden kanssa. Valiokunta korostaa, että eri tutkimuslaitoksista kerätty strategisen tutkimuksen rahoitus on

myös rahoitusta luovuttaneiden tutkimuslaitosten haettavissa. Uudistus johtaa valiokunnan arvion mukaan siihen, että strategiseen tutkimukseen varatun rahoituksen kohdentaminen tulee nykyistä läpinäkyvämmäksi ja perustuu selkeämmin tieteelliseen arviointiin. Valiokunnan arvion mukaan uudelleen kohdennettu tutkimuspanostus voi tuoda merkittävästi uutta eloa suomalaisen tieteelliseen tutkimuskenttään.

Sivistysvaliokunta pitää myös erittäin kannattavana, että strategisen tutkimuksen rahoitus voi toimia vastinrahana EU-hankkeisiin ja muihin kansainvälisten tutkimusrahoittajien hankkeisiin, jos hankkeet ovat valtioneuvoston päättämien teema-alueiden ja painopisteiden sekä neuvoston ohjelmarakenteen mukaisia. Tämä mahdollistaa laajemmat kansainväliset kehykset ja perustelut rahoitettavalle hankkeelle.

Valiokunnan arvion mukaan eräs keskeinen ongelma osallistumisessa kansainvälisiin tutkimushankkeisiin on vastinrahoituksen niukkuuden lisäksi valitettavasti se, että suomalaiset tutkijat eivät ehkä edelleenkään miellä ulkomaisen rahoituksen haun tärkeyttä tai ehdi osallistua kansainvälisen tutkimusrahoituksen hakuprosesseihin. Näihin ongelmiin tulisi jatkossa vakavasti paneutua.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan strategista tutkimusta tehdään usein laajoissa konsortioissa, joissa voi muodostua uusia organisaatiotyyppien, julkisen ja yksityisen sektorin sekä valtioiden välisten rajojen ylittäviä yhteensyntyviä sekä uusia tieteenalayhdistelmiä. Esimerkiksi käy EU:n uusi kolmesta osa-alueesta koostuva tutkimuksen ja innovoinnin Horisontti 2020-ohjelma: Huipputason tiede, Teollisuuden johtoasema ja Yhteiskunnalliset haasteet. Rakente on siis vastaava kuin Suomessa tulisi olemaan: Suomen Akatemia rahoittaa tieteellistä tutkimusta, Tekes soveltavaa tutkimusta ja innovaatiotoimintaa ja strategisen tutkimuksen neuvosto yhteiskunnallisiin haasteisiin liittyvää tutkimusta.

Valiokunnan kuulemisessa on esitetty huoli, että uuden rahoitusvälineen vaikutuksesta tutkimusrahoitus käytännössä hajaantuu entisestään. Osittain tähän voisivat vaikuttaa kilpaillun tutki-

muksen erilaiset hakujärjestelmät ja kustannusten korvausosuudet. Strategisen tutkimuksen rahoitus valituille tutkimushankkeille on täysimääräistä, eli se ei vaadi vastinrahoitusta saajaltaan. Tämä ei sinänsä mitenkään estä täydentävän tutkimusrahoituksen hakemista muulta taholta ja tutkimuksen tekemistä yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Sivistysvaliokunta pitää tärkeänä, että strategisen tutkimuksen tuloksellisuutta ja sen vaikutuksia suomalaiseen tutkimuskenttään seurataan aktiivisesti ja että tarvittaessa ryhdytään toimiin esimerkiksi erilaisten tutkimuksen rahoitusjärjestelmien yhdenmukaistamiseksi.

Suomen Akatemian hallitus

Asiantuntijakuulemisessa on esitetty myös huoli Suomen Akatemian ehdotetun uusimuotoisen hallituksen jäsenten tieteellisestä tasosta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan syksyllä 2013 valmistuneessa Suomen Akatemian kansainvälisessä arvioinnissa esitettiin, että Suomen Akatemian roolia ministeriön tukena tiedepolitiikassa pitäisi vahvistaa. Tämän mukaisesti hallituksen esityksellä pyritään nimenomaan vahvistamaan Suomen Akatemian hallituksen tieteellistä osaamista. Toisaalta kansainväliset arvioitsijat esittivät, että tieteellisten toimikuntien puheenjohtajien hallitusjäsenyys on yksi syy siihen, miksi Suomen Akatemian rahoituksessa vuodesta toiseen tieteenalojen väliset rahoitusosuudet ovat pysyneet lähes vakioina, vaikka tutkimusympäristön kehitys olisi muuta edellyttänyt.

Suomen Akatemian hallituksen kokoonpano muuttuisi esityksen mukaan siten, että Akatemian tieteellisten toimikuntien puheenjohtajat eivät enää olisi hallituksen jäseniä, mutta heillä olisi läsnäolo-oikeus ja puheoikeus hallituksen kokouksissa. Akatemian pääjohtaja ei enää olisi hallituksen jäsen vaan vastaisi asioiden esittelystä hallitukselle.

Sivistysvaliokunta pitää Akatemian hallitusta koskevia muutosesityksiä perusteltuina ja korostaa, että uusimuotoinen hallitus on niin Suomen Akatemian ulko- kuin sisäpuoleltakin tarkastel-

len aiempaa riippumattomampi, kun hallituksen jäsenet eivät tieteellisissä toimikunnissa osallistu rahoitusesitysten valmisteluun. Tieteellisten toimikuntien tieteellinen ja muu osaaminen on edelleen Suomen Akatemian hallituksen käytävissä, kun toimikuntien puheenjohtajilla on läsnäolo- ja puheoikeus hallituksen kokouksissa.

Valiokunta pitää huomionarvoisena, että Suomen Akatemian nykyinen hallitus ja hallitukseen kuuluvat tieteellisten toimikuntien puheenjohtajat puoltavat ehdotettua muutosta.

Suomen Akatemian pääjohtajan aseman muuttaminen hallitusjäsenestä hallituksen esittelijäksi selkeyttää valiokunnan arvion mukaan pääjohtajan asemaa. Akatemian hallituksen rakenne muuttuu samantapaiseksi kuin muissa vastaavissa organisaatioissa.

Yksityiskohtaiset perustelut

Johtolause. Valiokunta ehdottaa jäljempänä 11 §:ään ehdotetusta muutoksesta johtuvan muutoksen johtolauseeseen.

5 a §. Tutkimusinfrastruktuurikomitea. Sivistysvaliokunta pitää tarpeellisenä, että 1 momentissa ehdotettua infrastruktuurikomitean tyhjentävää tehtäväluetteloa laajennetaan. Hallituksen esityksessä todetaan, että tutkimusinfrastruktuurikomitean perustamisella Suomen Akatemiaan pyritäisiin vakiinnuttamaan kansallinen tutkimusinfrastruktuuripolitiikka läpinäkyvämmäksi, toimialat läpäiseväksi ja ennakoitavammaksi kokonaisuudeksi. Saadun selvityksen mukaan tämänhetkiselle tutkimusinfrastruktuurien asiantuntijaryhmälle on opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannon mukaisesti osoitettu merkittävästi laajemmat tehtävät kuin komitealle 1 momentissa esitetyt. Valiokunta pitää komitean perustamista merkittävänä kansallisen infrastruktuurin ja tiedepolitiikan kehittämisen ja yhteensovittamisen kannalta. Valiokunnan arvion mukaan jatkossa saattaa esiintyä tarvetta antaa uudelle komitealle muitakin tehtäviä kuin pelkästään 1 momenttiin kirjatut tehtävät.

Sivistysvaliokunta ehdottaa, että 1 momenttiin lisätään uusi 4 kohta, jonka mukaan tutki-

musinfrastruktuurikomitean kuuluu huolehtia myös muista Akatemian hallituksen osoittamista tutkimuksen infrastruktuuritehtävistä.

11 §. Muutoksenhaku. Lakiehdotuksen 5 b §:n mukaan strategisen tutkimuksen neuvosto toimii Suomen Akatemian yhteydessä. Esityksen perustelujen mukaan strategisen tutkimuksen neuvosto käyttäisi Suomen Akatemian hallintoviraston tuottamia hallinnollisia palveluita ja noudattaisi Suomen Akatemian hallituksen hallintovirastoa koskevia päätöksiä ja hallintoviraston käytäntöjä. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan strategisen tutkimuksen neuvoston toiminnan, päätöksenteon ja muutoksenhaun osalta sovellettaisiin Suomen Akatemiasta annettua lakia.

Voimassa olevassa laissa muutoksenhakua koskevassa 11 §:n 1 momentissa kielletään muutoksenhaku Akatemian päätöksestä, joka koskee tutkimusmäärärahaa, apurahaa tai sopimusta. Pykälän 2 momentissa kielletään vastaavasti oikeuskanslerin tai muutoksen haku valtionavustuslaissa (688/2001) tarkoitetun avustuksen myöntämistä koskevasta Akatemian päätöksestä.

Valiokunta pitää kannatettavana hallituksen esityksen perusteluissa esitettyä kantaa, että Akatemian päätöksiä koskevan muutoksenhakukiellon tulisi koskea myös strategisen tutkimuksen neuvoston päätöksiä. Ottaen huomioon neuvoston päätösvallan itsenäisyys suhteessa Suomen Akatemiaan valiokunta pitää kuitenkin tarpeellisenä selkeyttää lain tasolla strategisen tutkimuksen neuvoston päätöksiä koskevaa muutoksenhakukieltoa. Valiokunta ehdottaa, että 1 ja 2 momenttiin lisätään maininta strategisen tutkimuksen neuvoston tekemistä päätöksistä.

12 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Hallituksen esityksessä ehdotetaan pykälään ne teknisluontoiset muutokset, jotka johtuvat Akatemian uusista toimielimistä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Akatemian hallitus asettaa myös jaostoja, jotka käyttävät toiminnassaan julkista valtaa. Valtioneuvoston asetuksella tulee voida antaa tarkempia säännöksiä myös näistä Akatemian jaostoista. Sivistysvaliokunta

ehdottaa tämän vuoksi, että pykälän 1 momenttiin lisätään maininta jaostoista.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

Suomen Akatemiasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Suomen Akatemiasta annetun lain (922/2009) 1—4, 6, 8, 10, 11 ja 12 §, sekä *lisätään* lakiin uusi 5 a, 5 b sekä 12 a § seuraavasti:

1—4 §
(Kuten HE)

5 a §

Tutkimusinfrastruktuurikomitea

Akatemiassa on tutkimusinfrastruktuurikomitea, jonka tehtävänä on:

(1—3 kohta kuten HE)

4) *huolehtia muista Akatemian hallituksen osoittamista tutkimuksen infrastruktuuritehtävistä. (Uusi)*

(2—3 mom. kuten HE)

5 b—6, 8 ja 10 §
(Kuten HE)

11 § (Uusi)

Muutoksenhaku

Akatemian *tai strategisen tutkimuksen neuvoston* päätökseen, joka koskee tutkimusmäärä-

rahaa, apurahaa tai sopimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valtionavustuslaissa (688/2001) tarkoitetun avustuksen myöntämistä koskevaan Akatemian *tai strategisen tutkimuksen neuvoston* päätökseen ei saa hakea oikaisua eikä muutosta valittamalla. Avustuksiin sovelletaan muutoin, mitä valtionavustuslain 34 §:ssä säädetään.

12 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkempia säännöksiä Akatemian tehtävistä, hallituksesta, tieteellisistä toimikunnista, *jaostoista*, infrastruktuurikomiteasta, strategisen tutkimuksen neuvostosta ja niiden toiminnasta, asioiden ratkaisemisesta ja henkilöstöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

(2—3 mom. kuten HE)

12 a §
(Kuten HE)

SiVM 6/2014 vp — HE 25/2014 vp

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 11 päivänä kesäkuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Raija Vahasalo /kok	Sanna Lauslahti /kok
jäs.	Outi Alanko-Kahiluoto /vihr	Silvia Modig /vas
	Ritva Elomaa /ps	Mika Niikko /ps (osittain)
	Eeva-Johanna Eloranta /sd	Mikaela Nylander /r
	Jukka Gustafsson /sd	Tuula Pelttonen /sd
	Leena Harkimo /kok	Tuomo Puumala /kesk
	Pauli Kiuru /kok	Simo Rundgren /kesk
	Kimmo Kivelä /ps	Pauliina Viitamies /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine.